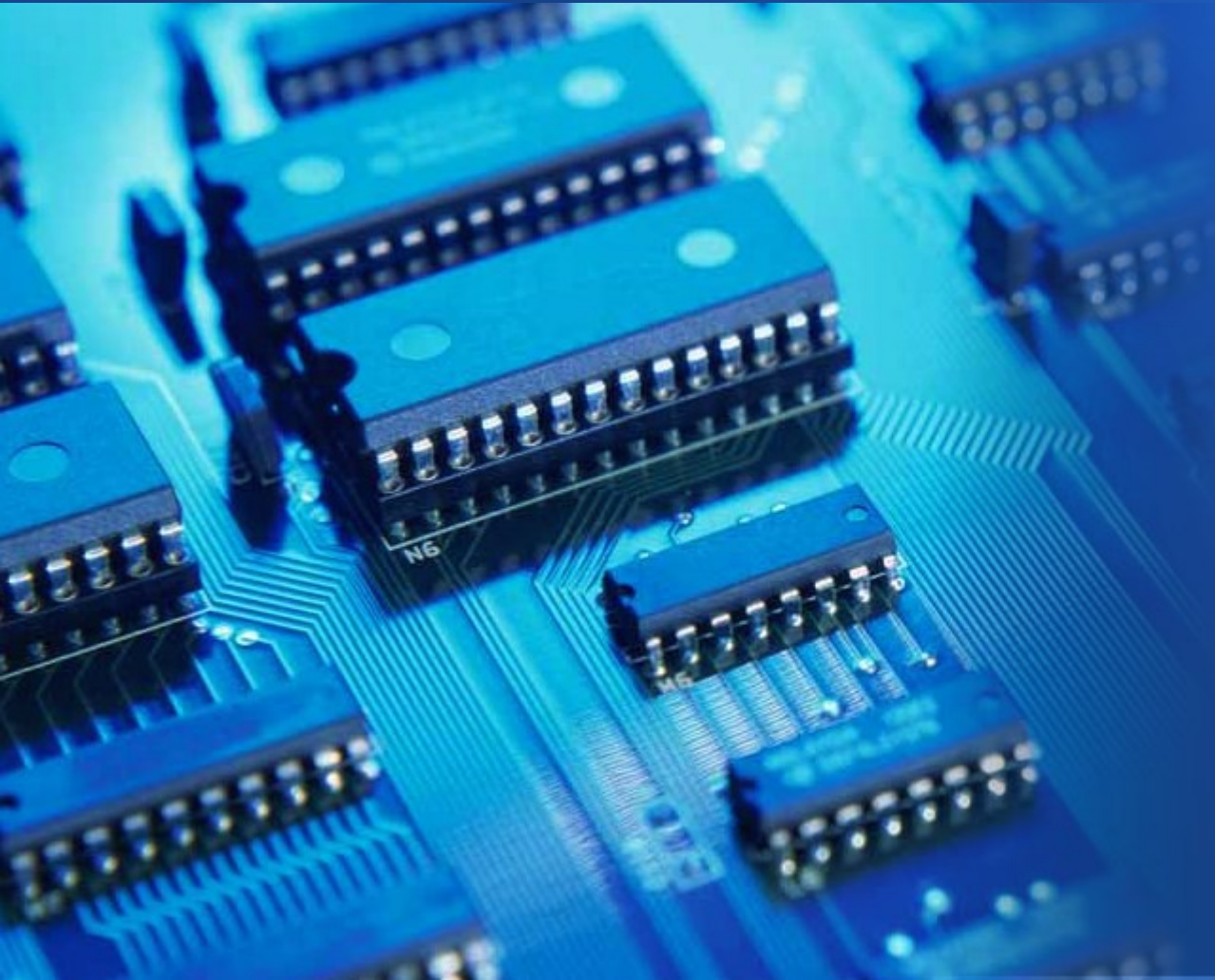

Digitaalitekniikan alkeiskurssi

Kombinaatio- logiikka

Helsinki Hacklab

Logiikkojen jaottelu

- Kombinaatiologiikka
  - Lähtöjen tilat riippuvat ainoastaan tämän hetkisistä tulojen tiloista
- Sekvenssilogiikka
  - Lähtöjen tilat riippuvat sekä tämän hetkisistä että aikaisemmista tulojen tiloista

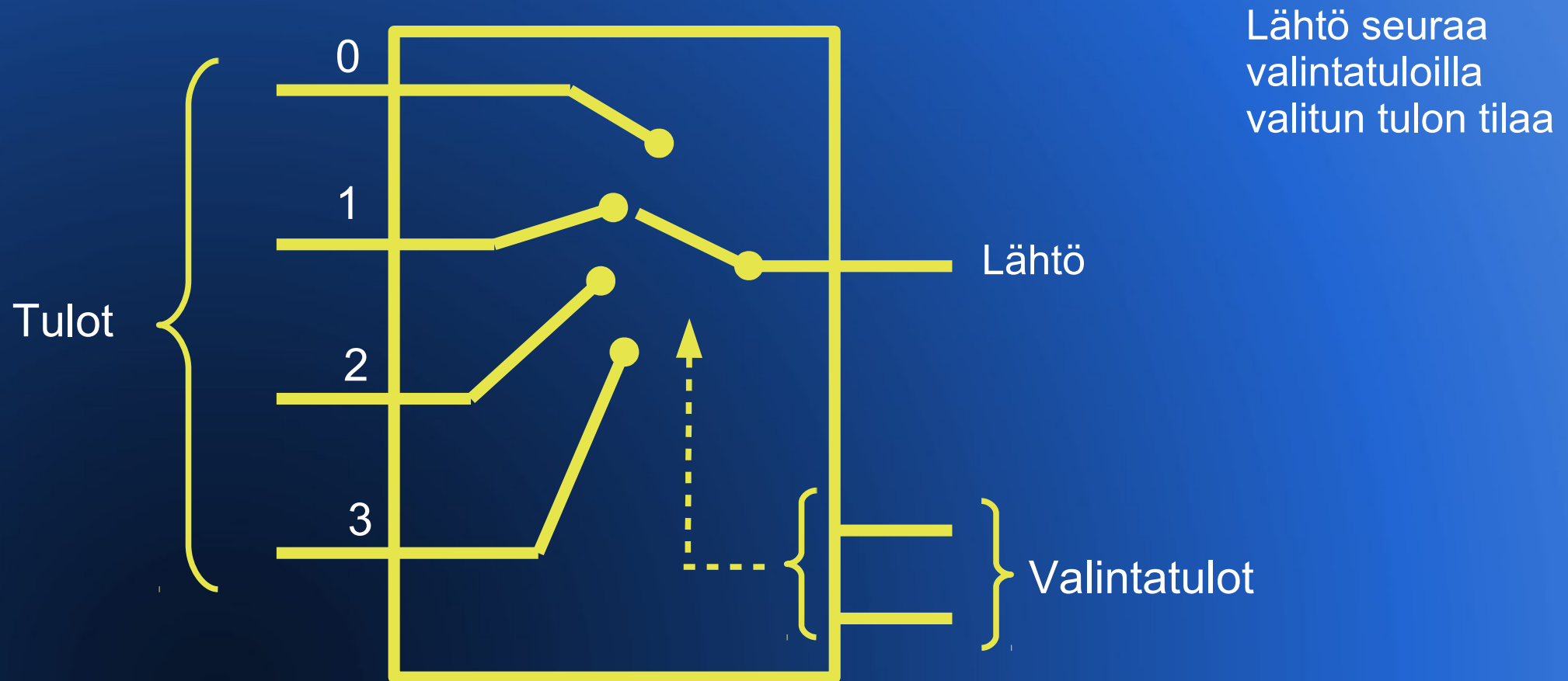

Kombinaatiologiikat

- Perusportit: AND, OR, XOR, NAND, NOR, invertteri
  - schmitt-trigger, kolmitila, avokollektori
- Puskurit, väyläohjaimet
- Multiplekserit (valitsimet)
  - esim. 2:1 mux, 4:1 mux, 8:1 mux
- Demultiplekserit, dekodeerit
  - esim. 3:8 demux, 4:10 demux, BCD-to-7-segment
- Erikoispiirit
  - yhteenlasku, vertailu, konversio, encoder

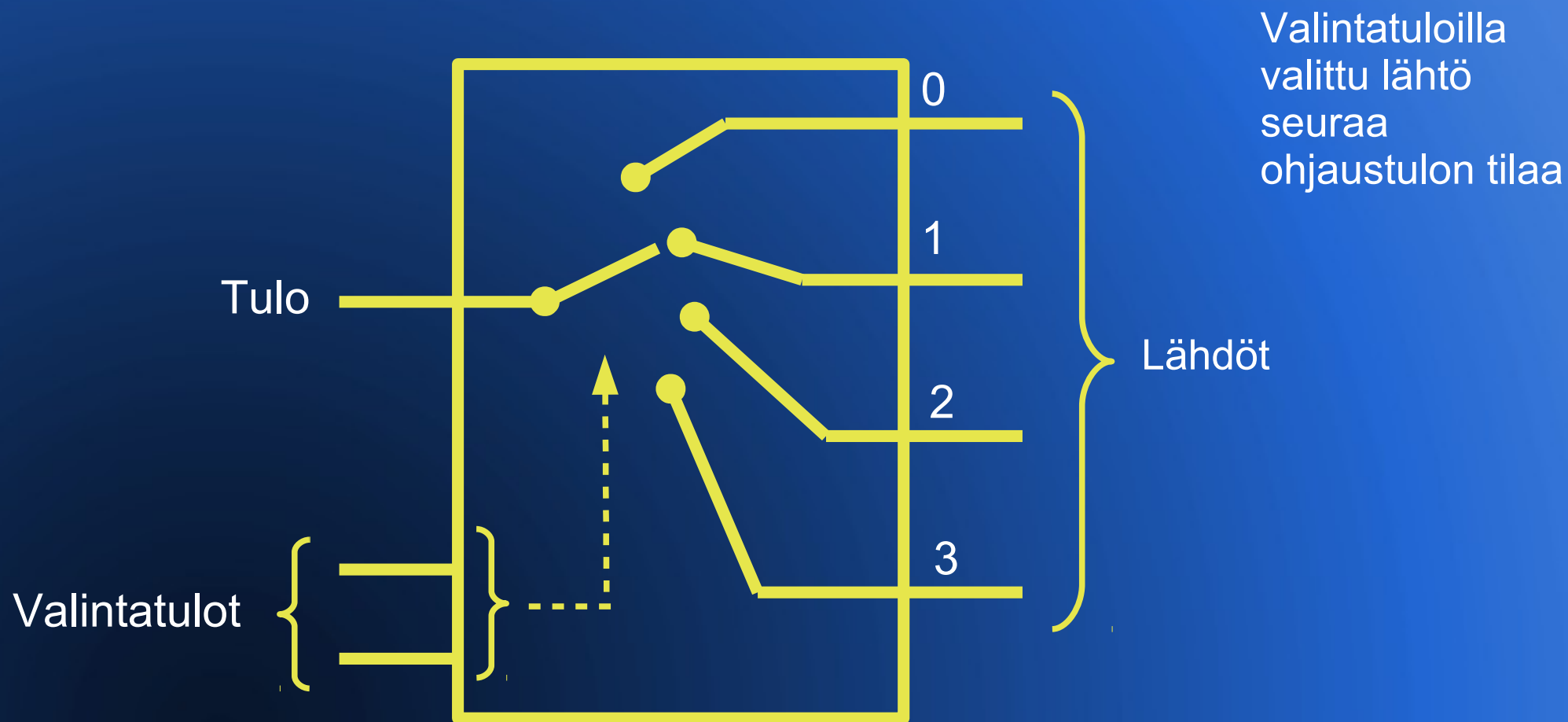
Multiplexseri

74xx153

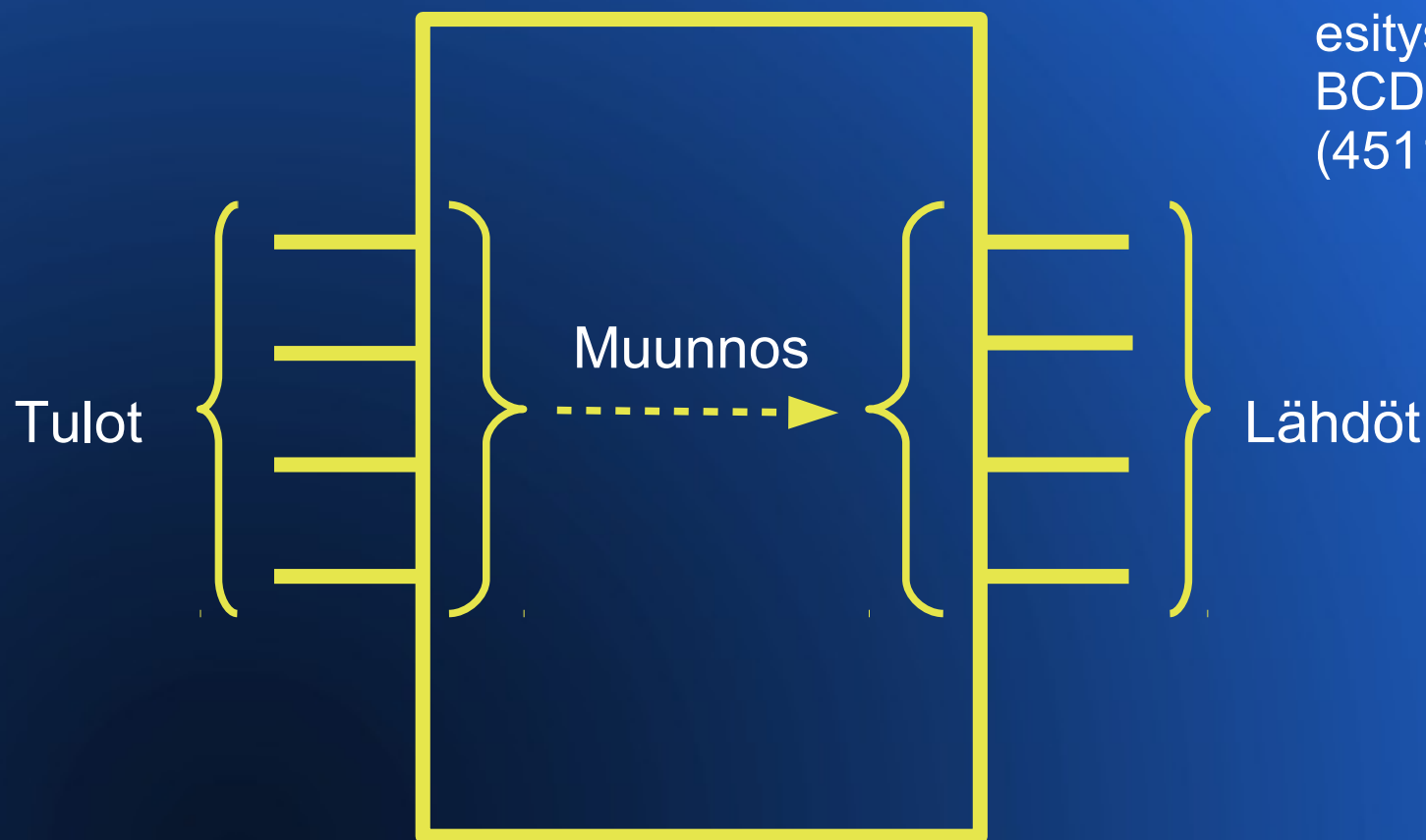
Demultiplekseri

74xx139

Dekooderi/enkooderi

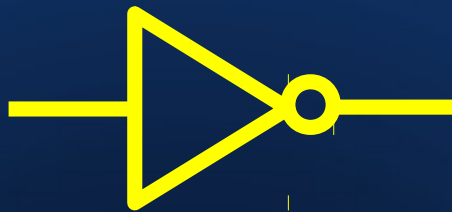

Muunnos kahden eri esitystavan välillä. Esim. BCD to 7-segment decoder (4511).

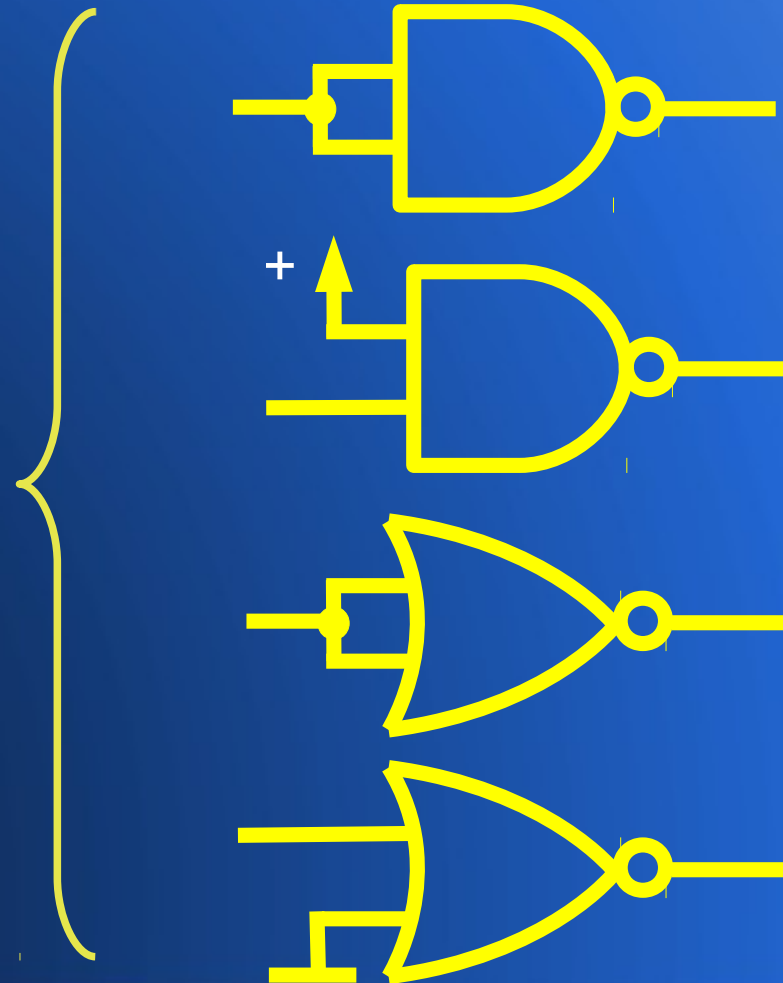

Porttipiirien korvaaminen

Invertterin korvaaminen
NANDilla tai NORilla

=

Porttipiirien korvaaminen

ANDin korvaaminen kahdella NANDilla

ORin korvaaminen kahdella NORilla

Ohjattu invertteri

XORin käyttö ohjattuna invertterinä:
XOR joko inverttoi tai ei, riippuen toisen tulon tilasta.

XOR:

A	B	C
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

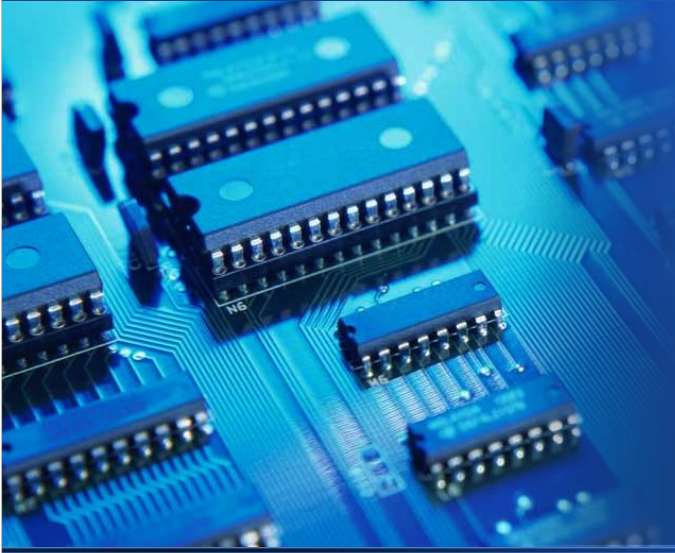

Esimerkkejä

- 4:1 multiplekseri (74xx153)
  - play-hookey: multiplexer
- 2:4 demultiplekseri (74xx139)
  - play-hookey: decoder/demultiplexer
  - Circuit simulator: 74xx139_simul
- Komparaattori (74xx85)
  - Circuit simulator: 2-bit comparator
- 7-segment dekodeeri (74xx47)
  - Circuit simulator: 7-segment led decoder

Digitaalitekniikan alkeiskurssi

Kombinaatio-
logiikka

Helsinki Hacklab

Kombinaatio- ja sekvenssilogiikat

Logiikkojen jaottelu

- Kombinaatiologiikka
  - Lähtöjen tilat riippuvat ainoastaan tämän hetkisistä tulojen tiloista
- Sekvenssilogiikka
  - Lähtöjen tilat riippuvat sekä tämän hetkisistä että aikaisemmista tulojen tiloista

Kombinaatiologiikat

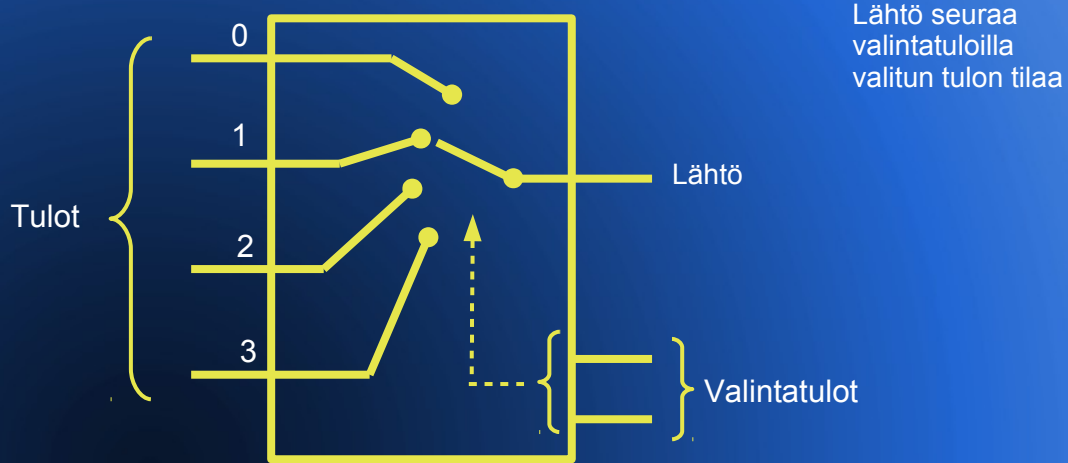
- Perusportit: AND, OR, XOR, NAND, NOR, invertteri
  - schmitt-trigger, kolmitila, avokollektori
- Puskurit, väyläohjaimet
- Multiplekserit (valitsimet)
  - esim. 2:1 mux, 4:1 mux, 8:1 mux
- Demultiplekserit, dekooderit
  - esim. 3:8 demux, 4:10 demux, BCD-to-7-segment
- Erikoispiirit
  - yhteenlasku, vertailu, konversio, encoder

Helsinki Hacklab

Kombinaatiologiikkojen lajit.

Multiplekseri

74xx153

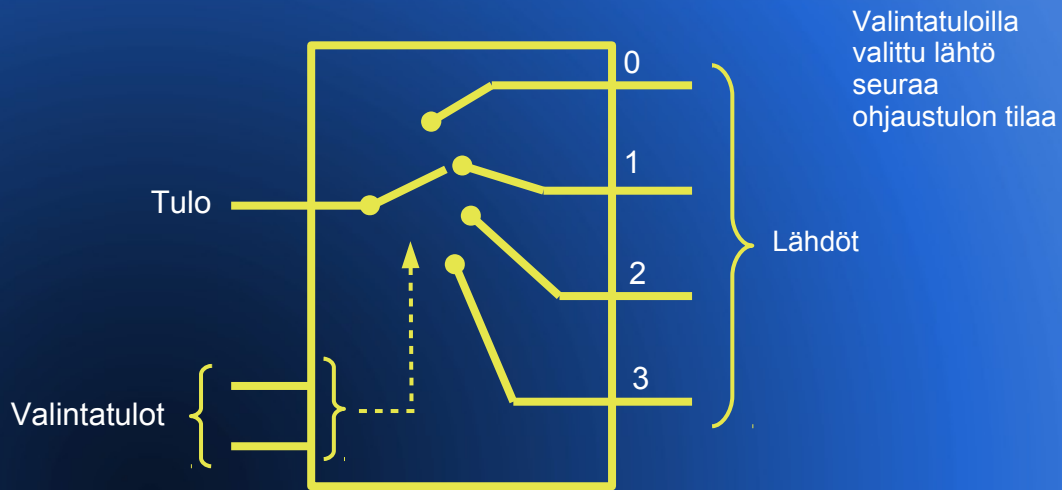

Helsinki Hacklab

Esimerkki multiplekseristä eli valitsimesta.

Valintatuloihin tuotu binäärisana valitsee piirin sisäisen “kytkimen” asennon, eli minkä tulon tila kytkeytyy lähtöön. Tuloja on aina 2^n kpl, missä n on valintatulojen määrä. Lähtöjä on yksi. Käytännön piireissä on yleensä lisäksi enable-input.

Demultiplekseri

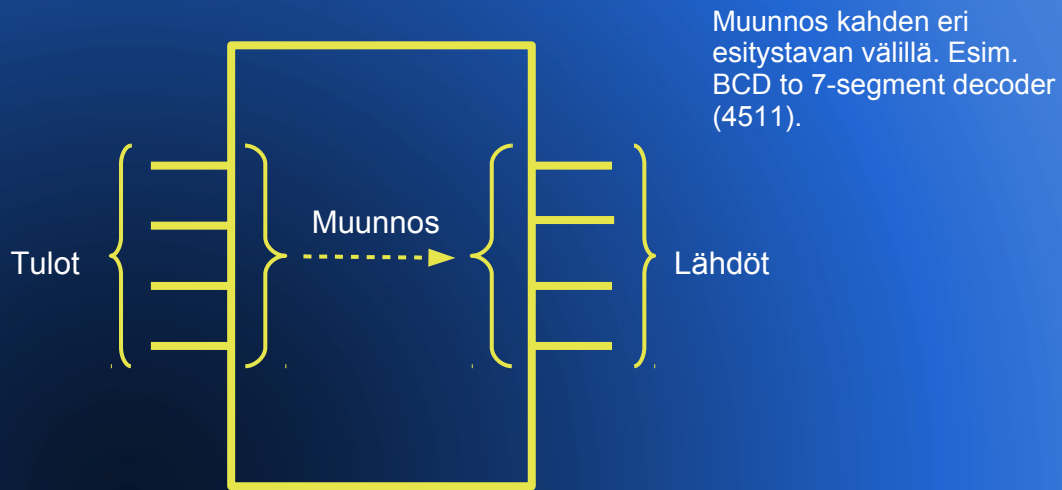
74xx139

Helsinki Hacklab

Esimerkki demultiplekseristä. Valintatuloihin tuotu binäärisana valitsee piirin sisäisen “kytkimen” asennon, eli mihin lähtöön tulon tila kytkeytyy. Lähtöjä on aina 2^n kpl, missä n on valintatulojen määrä. Tuloja on yksi. Käytännön piireissä on yleensä lisäksi enable-input.

Dekooderi/enkooderi

Muunnos kahden eri esitystavan välillä. Esim. BCD to 7-segment decoder (4511).

Helsinki Hacklab

Dekooderipiiri tekee muunnoksia erilaisten esitystapojen välillä. Tyypillinen käyttöesimerkki on BCD-koodin (4 bittiä) muuntaminen vastaavaksi 7-segment-näyttöä ohjaavaksi koodiksi (7 segmenttiohjausta). Myös erilaisia 1-of-n to binary -enkoodereita on saatavissa.

Porttipiirien korvaaminen

Invertterin korvaaminen
NANDilla tai NORilla

Helsinki Hacklab

Käytännön suunnittelussa porttipiirien korvaaminen toisilla on yleistä, jotta saadaan IC-piirien määrää vähennettyä.

Invertteri voidaan korvata useilla eri tavoilla.

Porttipiirien korvaaminen

ANDin korvaaminen kahdella NANDilla

ORin korvaaminen kahdella NORilla

Helsinki Hacklab

Myös näillä korvauksilla voidaan usein säästää IC-piirejä.

Ohjattu invertteri

XORin käyttö ohjattuna invertterinä:
XOR joko inverttoi tai ei, riippuen toisen tulon tilasta.

XOR:

A	B	C
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

Helsinki Hacklab

XOR-porttia voi käyttää ohjattuna invertterinä. Toisen tulon tilan avulla voidaan valita, toimiiko portti invertterinä vai pelkkänä ei-invertoivana puskurina.

Esimerkkejä

- 4:1 multiplekseri (74xx153)
  - play-hookey: multiplexer
- 2:4 demultiplekseri (74xx139)
  - play-hookey: decoder/demultiplexer
  - Circuit simulator: 74xx139_simul
- Komparaattori (74xx85)
  - Circuit simulator: 2-bit comparator
- 7-segment dekooderi (74xx47)
  - Circuit simulator: 7-segment led decoder

